

da se to že z ozirom na stanje učiteljskega kadra ne more zgoditi. Vedno in povsod smo poudarjali, da se dela poročenih ne more in ne sme podcenjevati in da je nujno potrebno vrniti poročenim ženi prejemke, ki bi jih imele kot neporočene. To smo poudarjali tudi v vseh predstavitvah in resolucijah za ureditev našega gmojnega vprašanja in tudi še v posebnih predlogih. Žal, moramo ugotoviti, da so ostala naša prizadevanja neuspešna in je ostal položaj poročenih tovarišev neizmenjen. Izboljšal se je edino položaj učiteljice poročenih z neučitelj, ki bodo, če ne živijo skupaj z možem, prejemale stanarino.

NAPREDOVANJA

Težke materialne razmere učiteljstva, ogromno število nerešenih prošelj za napredovanje, krivice in zapostavljanja, ki so se vsa zadnja leta vršila pri izvrševanju napredovanj, so narekovele sekciji, da je temu vprašanju posvetilo vso pažnjo. Vsem merodajnim smo iznesli naslednje zahteve:

1. Ker so v obstoječih razmerah napredovanja edina možnost za izboljšanje težkega materialnega položaja učiteljstva in ker so sredstva državnega proračuna za njihovo nadaljnjo izvršitev že izčrpana, prosimo, da zahteva g. minister prosvete zadostne naknadne izredne kredite.

2. Iz napredovanj naj se izločijo vse projekcije in vsa zapostavljanja. Izvršujejo naj se dosledno po rangnih listah.

3. V najtežjem položaju od vseh učiteljev so učitelji pripravniki. Po več let so morali v brezposelnosti čakati na sprejem v državno službo. V tej dobi so se mnogi od njih zadolžili in morajo sedaj od svojih nezadostnih prejemkov plačevati še na dolg. Zato do besedno **stradajo in zdravstveno propadajo**. Krediti za izvedbo napredovanj naj se zato v prvi vrsti porabijo za prevedbo učiteljev pripravnikov, ker je njihov položaj najtežji.

4. Napredovanja naj se čimbolj pospešijo.

Glede na napredovanja so naša prizadevanja rodila lepe uspehe. Ministrstvo prosvete je dobilo znatnejše kredite. Izvršena so bila številna napredovanja, tako da lahko trdimo, da so rešena z nekaj izjemami skoro vsa napredovanja iz prejšnjih let. Pri napredovanjih je upošteval g. minister število službenih let in ne rangno listo, ki smo jo svoječasno objavili. To pa radi tega, da so mogli napredovati res najstarejši in niso poedinci, ki so radi hitrega napredovanja prišli na čelo rangne liste, še v drugič prehiteli starejše in morda tudi bolj kvalificirane tovariše. Vprašanje napredovanj se dolgo ne bo mogoče urediti in popraviti napake iz sistema, uvedenega leta 1936. Gospod minister prosvete pa je ob priliki intervencije zagotovil, da bodo v najkrajšem času rešena še vsa ostala napredovanja, t. j. vse prošnje, ki so dospele v ministrstvo prosvete. Ob tej priliki moramo apelirati tudi na tovariše šolske upravitelje, da prošnje za napredovanja takoj odpremljajo dalje. Poedince, ki smatrajo, da so bili pri napredovanjih zapostavljeni, pa prosimo, da nam to sporočijo ter konkretno navedejo, kdo in kdaj jih je prehitel. Sekcija za napredovanja ne more več voditi evidence, ker je navezana le na podatke iz »Službenih novina«. V teh so pa napredovanja objavljena tako pozno, da nam to ne more služiti za tekočo evidenco.

ZAŠČITA ČLANSTVA

V poslovnem letu 1939/40. je sprejela sekcija 19 zaščitnih pol, ki so bile vlozene zaradi preemistive po službeni potrebi. Od leta 1935. dalje vodi sekcija še 70 nerešenih primerov, med katerimi je še vedno 22 primerov ločenih družin. Korektur je bilo v tem letu izvršenih 21. V vseh zaščitnih primerih je sekcija ustno in pisмено intervenirala pri kr. banski upravi in ministrstvu prosvete potom izvršnega odbora in osebno po predsedniku in tajniku sekcije. Posebni seznami so bili predloženi oblastem in vsem faktorjem, ki bi pri korekturah lahko posredovali. Sekcija je zoznala meseca decembra za predlog, ki je obsegal večje število učiteljev(-ic) predlaganih za preemistiv po službeni potrebi. Med predlaganimi je bilo 41 članov naše organizacije. Vodstvo sekcije je storilo prav vse, kar bi naj preprečilo izvršitev teh preemistiv. Prizadeti naši člani so bili o tem predlogu obveščeni, to pa zaradi tega, da tudi oni od svoje strani store vse, kar bi bilo v njih moči, da se te preemistive ne izvrše. Vkljub vsemu delu in naporu pa je bilo premeščenih 14 učiteljev(-ic). Od teh je eden s preemistivjo soglašal, 1 primer pa je bil v kratkem času popravljen. Za vse ostale je sekcija poslala več predstav na vsa odločujoča mesta. Predsednik in tajnik sekcije sta bila pozvana na kr. bansko upravo k zaslišanju glede tega pov. predloga.

V 34 primerih je posredovala sekcija v prošnjah, ki so jih posamezni vložili za preemistiv radi družinskih in zdravstvenih razlogov. Ugodno je bilo rešenih 14 prošelj.

Na organizacijo prihajajo prošnje učit. pripravnikov(-ic), ki prosijo za preemistiv v druge kraje. V primerih ki niso podprti z zdravniškim spricelom, kakor v primerih, kjer niso dani predpisani službeni pogoji, vodstvu sekcije ne more posredovati.

Odpustov iz državne službe ni bilo. En učitelj, ki je bil svoječasno odpuščjen, je bil v tem letu reaktiviran.

Sekcija je posredovala tudi za vrnitev vseh učiteljev, ki so bili nameščeni v vardarški banovini. Trije so bili doslej že vrnjeni v našo banovino. Za vse one, ki so vložili prošnjo za preemistiv v dravsko banovino, je sekcija posredovala pri kr. banski upravi.

Sekcija je predložila oblasti seznam vseh prosilcev, ki so se na podlagi zadnjega razpisa učit. mest obrnili na organizacijo za posredovanje. V prvi vrsti je predložila oblastem

težak položaj vseh onih učiteljev(-ic), ki žive še sedaj zaradi preemistive ločeno od svojih družin in je nujno in neodložljivo, da se jim v teh težkih časih omogoči družinsko življenje.

RAZPIS PROSTIH UČITELJSKIH MEST

Kraljevsko bansko upravo smo naprosili, da predlaga za razpis prav vsa prosta učiteljska mesta, tako tudi vsa boljša, predvsem mesta v krajih s srednjo šolo. S tem bi bila dana možnost vsem onim učiteljem(-icam) družinskim očetom in materam, ki so zaradi šolanja svojih otrok primorani prositi v kraje s srednjo šolo. V zvezi z našim stališčem glede na razpise smo predlagali, naj se upoštevajo pri sestavljanju predlogov za preemistiv po prošnji v prvi vrsti prošnje vseh onih učiteljev(-ic), ki so bili premeščeni po službeni potrebi in bodo vložili prošnjo za preemistiv na razpisano mesto. Mnogi od teh so bili premeščeni po službeni potrebi že l. 1935., ne da bi se ugotovila njihova krivda, žive ločeno od svojih družin že več let, so gospodarsko težko prizadeti, zdravstveno stanje nekaterih je zaradi preemistive ogroženo. Zaradi tega je nujno in potrebno, da se v prvi vrsti upošteva težak položaj teh učiteljev(-ic) in se ugodno rešijo njihove prošnje.

Razpisi, ki so bili objavljeni nas ne morejo zadovoljiti. Razpisana so bila le slabša mesta in je bila s tem odvzeta možnost izboljšanja položaja posebno starejšim tovarišem in tovarišicam ter družinskim očetom s številnimi otroci. Tudi nadalje vztrajamo na tem, da naj se vsa prosta mesta sproti razpisujejo in sproti izpopolnjujejo.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIH POLOŽAJ

Našemu učiteljskemu naraščanju smo posvečali vse leto polno pažnjo. Dosegli smo, da so se v prvi vrsti upoštevale njihove prošnje za napredovanje. Poleg tega smo neprestano opozarjali na njih neznošen položaj in skušali doseči izboljšanje. Da nudimo priliko, naj sami poudarijo svoje težave, smo otvorili zanje v »Učiteljskem tovarišu« posebno rubriko. V njej so lahko posamezniki opisovali svoj položaj in svoje gledanje na vse probleme, ki so v zvezi z njihovim poklicem. Marsikatera pikra opazka je padla v teh člankih na starejše tovariše, posebno na šol. upravitelje. Res je pa, da so vsi upoštevali razpoloženje naših najmlajših in iz tega niso nastajala nesoglasja. Da pritegnejo mlajše učiteljsko k delu so sreska društva izvolila v odbo-re tudi mlajše tovariše in jim dala priliko obravnavati vse aktualne zadeve v obliki referatov, poročil ali debat na zborovanjih. Vse to delo je rodilo ugodne rezultate. Pričakujemo, da bodo v najbližji bodočnosti pristopili k delu v organizaciji tudi ostali tovariši in tovarišice, posebno oni, ki so morali kot bivši delavci in člani odseka brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekciji JUU v Ljubljani uvideti, da more le stanovska organizacija, ki je zgrajena na nadstvarskarski podlagi nuditi stalno oporo. Vse druge organizacije so le začasne ustanove, ki se z izpremembo prilik porušijo in dostikrat podkopljejo pod seboj še svoje pristaše in voditelje. Tudi v bodoče bomo vso skrb posvečali naraščanju in to tem lažje ker je minula doba brezposelnosti učiteljskih abiturientov, ki je pokazala tako slabe posledice za stan in šolstvo.

IZPOPOLNITEV UČITELJSKEGA STALEŽA

Iz poročila v banovinskem svetu, ki ga je podal načelnik g. dr. Lovro Sušnik, je razvidno, da manjka v dravski banovini 220 učiteljskih moči. Če računamo letni odpadek ca. 100 učnih moči vidimo, da bo v kratkem še bolj primanjkovalo učiteljstva. Za odpravo tega smo predlagali:

1. Vrne naj se 20 učiteljskih abiturientov, ki so bili postavljeni na službena mesta v vardarški banovini.

2. Vrnejo naj se vsi oni učitelji (88), ki so v staležu ljudskošolskih učiteljev in so dodeljeni na meščanskih šolah.

3. Prirediti je treba tečaj za absolvente srednjih šol, ki pa ne sme trajati pod eno leto.

Naši predlogi so našli razumevanje. Poleg tega pa, kakor vidimo, stremi prosvetna oblast za tem, da zmanjša število razredov z združitvijo paralelek in tudi na ta način pridobi učne moči. Nimamo ničesar proti, če se razredi z majhnim številom učencev združujejo. Poudariti pa moramo, da je treba pri tem vedno upoštevati razmere na šolah in v kraju, ki dostikrat ne dovoljujejo razredov z velikim številom učencev. V teku poslovnega leta smo prejeli v tem oziru več poročil od sreskih društev, ki smo jih uporabili za posredovanja.

POSTAVLJANJE SOLSKIH UPRAVITELJEV — UČITELJI PRIPRAVNIKI UPRAVITELJI SOL

Kraljevsko bansko upravo smo prosili, da likvidira nenormalno in škodljivo stanje in razreši učitelje pripravnike upraviteljskih poslov na vseh šolah, kjer službuje kak starejši učitelj oziroma učiteljica.

Dalje smo prosili, da se začasne upravitelje postavljajo le najstarejši učitelji v kraju in da se v istem smislu stavlja tudi predlogi ministrstva prosvete za stalno izpopolnitev upraviteljskih mest.

Svojo prošnjo smo utemeljili takole: Zakon o ljudskih šolah nalaga šolskim upraviteljem važno in odgovorno delo. Šolski upravitelji po določbah zakona niso samo

upravni administrativni organi, marveč istočasno tudi voditelji vsega učnega in vzgojnega dela na šoli. To njihovo instruktivno delo, ki ga morajo izvrševati napram podrejenemu učiteljstvu v vsem obsegu nalog, ki jih vrši ljudska šola, je neprimerno težje, važnejše in odgovornejše od administrativnega dela. Izvrševanje te posebne dolžnosti zahteva zato od šolskega upravitelja poglobljenega znanja in izkušenj pri vzgojnem in učnem delu. Zakon sam smatra instruktivni del upraviteljskih dolžnosti za najvažnejši, zato navaja te dolžnosti kot prve in jih posebno poudarja.

Iz § 114. zakona o ljudskih šolah, ki taksativno našteva posebne dolžnosti šolskega upravitelja, je razvidno, da je šolski upravitelj dolžan: voditi neposreden nadzor nad poukom in vzgojo; paziti, da se učitelji držijo predpisanih učnih načrtov in programov ter navodil; nadzorovati delo in vedenje učiteljev in veroučiteljev glede na sam smoter ljudske šole; voditi seje krajevnega šolskega sveta, ki rešuje vzgojna in učna vprašanja na šoli; dostavljati nadrejenemu oblastu predloge za napredovanje pouka in omenjati pri tem zlasti nemarljive in nesposobne učitelje.

Šolski upravitelj vrši po določbah zakona neposreden nadzor nad učiteljstvom, ki mu je dolžan dajati tudi potrebne pedagoške in metodne napotke in napotke za poglobitev strokovne izobrazbe. Upravitelj torej kot neposredni šef pregleduje učiteljevo vzgojno in učno delo in izreka o njem svojo sodbo, pa tudi sodbo o lastnostih učitelja samega, ki ga označuje napram višjim oblastvom kot vzgojitelja, učitelja in državljana. Jasno je, da more vršiti te dolžnosti samo oni učitelj, ki ima sposobnosti za to, ki je pedagoško razgledan in si je nabral potrebnih izkušenj v svoji pedagoški in učni praksi. S tega vidika je izhajal tudi zakonodavec pri donošenju določb § 113. zakona o ljudskih šolah, ki govore o postavljanju šolskih upraviteljev. V odstavku 3. cit. določbe veže začasno izpopolnitev upraviteljskega mesta na prvenstveno pravico najstarejšega učitelja dotične šole. Stalno izpopolnitev upraviteljskega mesta prepušča sicer kot diskrecijsko pravico ministru prosvete, vendar pa jo omejuje s priznanjem prvenstvene pravice tistemu učitelju v kraju, ki se je izkazal s svojim delom v šoli in zunaj nje. Iz obeh odstavkov § 113. zakona o ljudskih šolah je razvidno stremljenje spraviti v sklad določbe o postavljanju z dolžnostmi naloženimi šolskim upraviteljem v § 114. V § 113. misli zakonodavec vedno na tistega učitelja, ki ima največje kvalifikacije v kraju in ki bo zato v relativno največji meri lahko zadostil dolžnostim § 114. Iz nalog § 114. in iz določb § 113. zakona o ljudskih šolah jasno sledi, da postane upravitelj na višje organizirani šoli s starejšimi učitelji lahko samo starejši učitelj. Zato stoji v opreki z duhom in tekstom teh določb vsi oni primeri, kjer so izredno mladi učitelji in celo učitelji pripravniki šolski upravitelji na višje organiziranih šolah s starejšimi učitelji. Učitelji pripravniki se z delom dejansko šele pripravljajo za redno učiteljsko službo, in zato v stroki, za katero še pripravljajo, ne morejo biti šefi, svetovalci in voditelji starejših učiteljev.

Neobhodno pa je potrebno tako zaradi določb zakona, kakor zaradi stvarne škode, ki nastaja iz tega za učiteljstvo in ljudsko šolo, da se slednjič dokončno uredi tudi to vprašanje.

UČITELJICE ŽENSKIH ROČNIH DEL, UREDITEV POLOŽAJA

V dravski banovini imamo na narodnih šolah 60 učiteljic žen. roč. del, katerih položaj je še danes po 9 letih uveljavljenja urad. zakona — neurejen.

Zvanje učiteljice ženskih roč. del obstoja na podlagi zakonskih predpisov in to:

1. po ukazomjeni uredbi celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 14. februarja 1919. (Služb. Novine št. 195 z dne 9. septembra 1921.) in

2. po dopolnilni razvrstilni uredbi min. prosvete O. N. br. 42.895 z dne 1. maja 1928. po bivši III. kategoriji.

Da obstoja to zvanje po zakonskih predpisih, je v konkretnem primeru razsodil tudi državni svet v svoji razsodbi br. 20.572/33. z dne 26. avgusta 1933.

Za to zvanje veljajo po § 248. U. Z. vsi predpisi U. Z. iz leta 1931. prav tako, kakor za vse ostalo uradništvo, ki ga je zatekel U. Z. dne 1. aprila 1931. v državni službi.

Z ozirom na to določbo U. Z. so bile učiteljice ženskih roč. del prevedene 1. aprila 1931. na plače po novem U. Z. v smislu določb § 249. istega zakona in tudi že uživajo plačo po novem U. Z.

V § 346. U. Z. sicer ni razporejeno to zvanje po položajnih skupinah, a ker je obstojalo po zakonskih predpisih na dan 1. aprila 1931. določa § 347. U. Z., da odredi pristojno ministrstvo z odločbo položajne skupine za taka zvanja.

Ker ni izdalo min. prosvete take odločbe vzporedno z U. Z. leta 1931., so prošle vse učiteljice žen. roč. del v dravski banovini za določitev položajnih skupin. Te prošnje je predložila kr. banska uprava min. prosvete.

Ko je izdalo min. prosvete z S. N. br. 26.690 z dne 20. avgusta 1934. odločbo po § 347. U. Z. o razvrstitvi veroučiteljev in učiteljev(-ic) večšin in ročnih del na meščanskih šolah, je kr. banska uprava uradno zaprosila min. prosvete, naj izda enako odločbo o razvrstitvi veroučiteljev in učiteljic žen. roč. del na narodnih šolah.

Na ta predlog kr. banske uprave je izdalo ministrstvo prosvete pod O. N. br. 8445/35 z dne 7. februarja 1935. odločbo, a samo o razvrstitvi veroučiteljev na osnovnih šolah (Službene Novine z dne 25. februarja 1935. št. 45/IX./124), a učiteljice ženskih ročnih del pa

so ostale in so še danes po 9 letih uveljavljenja U. Z. v neurejenem položaju.

Da bi se še temu zvanju določile položajne skupine je kr. banska uprava v Ljubljani ponovno prosila.

Nujnost ureditve položaja in določitve položajnih skupin za zvanja učiteljic žen. roč. del je utemeljena z dejstvom, da te učne osebe po 1. aprila 1931. sploh niso napredovale do razsodbe drž. sveta br. 15.841/37, ki je odločil, da je zvanje učiteljic žen. ročnih del že razporejeno v 2. odstavku § 301. U. Z. kot učiteljice večšin od X. do VII. skupine. Po tej razsodbi se napredovanja vrše redno, vendar je potrebno, da formalno odredi min. prosvete še z odločbo po § 347. U. Z. položajne skupine učiteljicam žen. roč. del.

Za dokončno ureditev položaja učiteljic žen. ročnih del je storila sekcija tudi v tekočem letu vse, kar je bilo v njeni moči. Posredovala je osebno in pisмено na raznih mestih v Beogradu. Predsednik sekcije je bil v tej zadevi dvakrat tudi osebno pri ministru prosvete.

Poleg učiteljic žen. ročnih del v redni drž. službi je v banovini tudi kontraktualna učiteljica žen. ročnih del. Sekcija se je trudila doseči njeno prevedbo v redno drž. službo. Po dolgih letih dela obstoja danes upanje, da se bo to zgodilo.

UČITELJI KONTRAKTUALCI IN UČITELJI DNEVNIČARJI — SPREJEM V DRŽ. SLUŽBO

To vprašanje obravnava sekcija že več let. Zaradi obrazložitve položaja je tov. predsednik potoval v Beograd in posredoval pri g. ministru prosvete in pri referentki. Pri intervenciji je iznesel naše poglede na to vprašanje in naše predloge za rešitev, ki vsebujejo:

Zaradi razmer, v katere so prišli slovenski in hrvatski učitelji, so bili prisiljeni zateči se v Jugoslavijo.

Tu so bili sprejeti v začasno kontraktualno ali dnevničarsko službo.

Po položitvi dopolnilnih zrelostnih izpitov in dopolnilnih praktičnih učiteljskih izpitov jih je ministrstvo prosvete sukcesivno prevajalo v službenim letom odgovarjajočo skupino v redni drž. učiteljski službi.

Z razsodbama drž. sveta br. 7358 z dne 28. marca 1936. in br. 120 z dne 17. februarja 1937. ter po uveljavljenju odločbe min. prosvete O. N. br. 43.575 z dne 23. julija 1936. pa je to stanje prenehalo.

Zakon o narodnih šolah določa v § 71. za učiteljsko kvalifikacijo dovršeno državno učiteljsko šolo z diplomskim izpitom in za stalno učiteljsko službo tudi praktični učiteljski izpit. Isto kvalifikacijo zahteva uradniški zakon za državno kontraktualno učiteljsko službo.

Zaradi citiranih razsodb državnega sveta in cit. odločbe min. prosvete, ti učitelji ne morejo biti niti prevedeni v redno državno službo — učiteljsko — niti ne morejo ostati v kontraktualni službi, ker niti zanje nimajo po zakonu kvalifikacije.

Grozi jim odpust iz kontraktualne službe in s tem izgube eksistenco. Izpostavljeni so nevarnosti, da bodo z družinami brez sredstev na cesti.

Socialni in nacionalni razlogi in moralna obveza države do teh učiteljev narekuje, da se čim prej pravno uredi njihov položaj.

Za ureditev položaja kontraktualnim učiteljem bi bilo potrebno:

1. da se § 71. zakona o narod. šolah dopolni tako, da morejo biti postavljeni za začasne učitelje narodnih šol kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji, ki so že opravili dopolnilni zrelostni izpit na učiteljski šoli, odnosno dosegli notifikacijo učiteljskega zrelostnega izpita;

2. da se dopolni isti § z dodatno določbo, da se smejo kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji z dopolnilnim zrelostnim učit. izpitom in usposobljenostnim praktičnim izpitom v naši državi postaviti ob upoštevanju službe po § 54. v zvezi s § 53. zakona o državljanstvu, z dne 21. septembra 1928. za stalne učitelje narodnih šol;

3. da se dopolni § 47. zakona o učiteljskih šolah, da sme ministrstvo prosvete po zaslišanju Glavnega prosvetnega sveta notificirati v inozemstvu položene učiteljske izpite za pouk na osnovnih šolah z določitvijo dopolnilnih izpitov na učiteljskih šolah. S temi izpiti se doseže veljavnost diplomskih izpitov učiteljskih šol.

Jeseni leta 1939. je slednjič ministrstvo prosvete odredilo, da se polagajo dopolnilni učiteljski diplomski izpiti v mesecu juniju pred redno izpitno komisijo. Na to odločbo smo poslali novo predstavko ministrstvu prosvete, v kateri smo prosili, naj se dovoli polaganje izpitov v mesecu januarju. Prošnja je bila zavrnjena. Prizadeti so morali polagati izpite v juniju in so jih tudi položili. V smislu sklepa seje upravnega odbora z dne 25. maja in predsedniškega zbora z dne 26. maja, je organizacija podprla te tovariše tudi gmojno in jim nudila odgovarjajoče zneske za takse. S tem je rešen prvi del tega vprašanja. Morali bomo še nadalje delati za njihov sprejem v državno službo in za vstetje let.

STANARINA UČITELJIC POROČENIH Z NEUČITELJI

Organizacija je vse leto delala na tem, da se izenačijo prejemki poročenih z neporočenimi. V zvezi s tem je tudi stanarina. Dočim je učiteljicam, poročenim z učitelji, ki niso živele skupaj z možem, pripadala, je učiteljice poročene z neučitelji niso prejemale. Drž. svet je izdal o tem dve razsodbi: prvo decembra 1938., v kateri utemeljuje, da pripada stanarina tudi onim učiteljicam, ki so poročene z neučitelji, pa ne živijo skupaj z možem; drugo, s katero razsoja, da pripada stanarina tudi za nazaj od 1. aprila 1933. Za izplačilo stanarin smo pokrenili vse, kar je bilo v naši moči in nudili tudi vse pravne nasvete s sestavljanjem

tožb in odgovorov na tožbe. Kraljevska banska uprava nam je na naše posredovanje sporočila:

1. Od 1. aprila dalje bo stanarina redno nakazana skupno z mesečnimi prejemki.

2. Avtonomna mesta bodo dobila nalog naj izplačujejo stanarino redno.

3. Stanarine za nazaj kr. banska uprava za enkrat ne more plačati, ker nima na razpolago kreditov. Ti izdatki bodo knjiženi med obveznostmi iz prejšnjih let. Kr. banska uprava bo skušala dobiti sredstva za plačilo teh obveznosti. Čim bo dobila sredstva, bodo prizadejati dobile stanarino izplačano.

4. Tudi občine bodo dobile nalog, naj si oskrbijo sredstva za poravnano stanarin, v kolikor odpadejo nanje iz prejšnjih let.

Kakor je iz gornjega razvidno, obstoja pri kraljevski banski upravi najboljše namera urediti to vprašanje. Med tem pa nekatera avtonomna mesta ugovarjajo in tečejo tožbe pri upravnem sodišču in pri državnem svetu. Z ozirom na jasne določbe v razsodbah državnega sveta pa pričakujemo, da bodo v kratkem vsi primeri ugodno rešeni za učitelstvo. Opozorjamo pa, naj se vsi prizadejati v bodoče točno držijo navodil za doseg stanarine, ki jih je izdala kr. banska uprava in ki so bila objavljena tudi v »Učiteljskem tovarišu«.

OBVEZNA NABAVA PLINSKIH MASK ZA UČITELJSTVO

Upravni oddelek kr. banske uprave v Ljubljani je izdal okrožni razpis Pov. II/4 štev. 7581/14 z dne 4. januarja 1940., s katerim obvešča vse državne urade, da je ministrstvo notranjih poslov z odločbo z dne 11. decembra 1939. Pov. br. 4039 ukazalo izvršiti preje izdane odredbe g. predsednika ministrskega sveta in ministrstva notranjih poslov Pov. II. br. 2252 z dne 31. julija 1939. in Pov. II. br. 2551 z dne 12. avgusta 1939. Na osnovi obeh teh dveh odredb so vsi državni uradniki, pa torej tudi učitelji dolžni ob svojem strošku nabaviti si pri trditvi Bata plinske maske v varstvo proti plinskim napadom. Ker za to odredbo, ki je v znatni meri materialno obremenjevala vsakega učitelja, kar je običajno zlasti danes v dobi visoko povzrašenih cen prav vsem življenjskim potrebščinam, nismo našli nobene opore v državnih zakonih, smo poslali min. prosvete prošnjo, da se ukine.

Prošnja je bila ugodno rešena, razpis je bil korigiran ter so kraljevska banska uprava in nekateri drugi uradi nabavili plinske maske svojim uslužbencem iz lastnih sredstev.

DISCIPLINSKO SODIŠČE

V disciplinskem sodišču zastopata sekcijo tov. Korenčan Lovro kot član in tovarišica Francka Završanova kot namestnica. Disciplinsko sodišče posluje tekoče in je tudi upoštevalo našo prošnjo ter obvešča prizadejete, če je zadeva stavljena z dnevnega reda. V teku poslovnega leta smo posredovali v več primerih radi zagovornikov iz vrst učitelstva in dajali tudi druge informacije, ki so bile v zvezi s preiskavami in postopanjem. Ugodeno pa ni bilo naši želji, da mesto v disciplinskem sodišču ni združljivo z uradnim položajem.

PODPIRANJE IZREDNO NADARJENIH UBOŽNIH UČENCEV PRI NADALJNJEM ŠTUDIJU

Kraljevska banska uprava je izdala pod štev. 8010/1 z dne 10. aprila 1940. odlok glede podpiranja izredno nadarjenih ubožnih učencev pri nadaljnjem študiju. Predsedniki sreskih društev so skupno z upravnim in nadzornim odborom sekcije obravnavali to odločbo in sprejeli z ozirom na navedbe v 2. odstavku cit. odloka naslednje stališče:

»Predsedniki sreskih učiteljskih društev zbrani na posvetu z upravnim in nadzornim odborom sekcije JUU v Ljubljani dne 26. maja 1940. pozdravljamo korak kr. banske uprave, s katerim je pripravljena podpirati siromašne pa sposobne otroke ljudskih šol pri nadaljnjem njihovem študiju.

Zato predlagamo, da se prepusti končna ocena o inteligenčni in moralni sposobnosti učencev, ki bi prišli v poštev za podporo pri nadaljnjem študiju od strani kraljevske banske uprave učiteljskim zborom na šolah.

Gornje stališče smo sporočili kraljevski banski upravi s prošnjo, da ga upošteva in izda nova navodila. To vprašanje je bilo obravnavano tudi v Učiteljskem tovarišu.

UČNI NAČRTI

Stanje se od lanskega leta bistveno ni izpremenilo. Učni načrti, ki so bili že lansko leto sestavljeni, se proučujejo.

REDAKCIJSKI ODBOR ZA SESTAVO ŠOLSKIH ČITANK

Odbor, v katerem delujejo tov. Pavle Flereč, Skulj Andrej, Vrane Ernest in Jurančič Josip, je dovršil sestavo 4. čitanke in izročil gradivo Učiteljski tiskarni. Nadalje je sklepal o nadaljnjem delu ter je predložil tako Učiteljski tiskarni kakor tudi sekciji predloge za bodoče. Za enkrat je njegovo delo na sestavljanju čitank za ljudske šole dovršeno. Moral pa bo pristopiti k delu za višjo ljudsko šolo.

PODPORNI FOND SEKCIJE

Zavednosti našega članstva se moramo zahvaliti, da imamo podporni fond, iz katerega moremo pomagati tovarišicam in tovari-

šem res takrat, kadar je pomoč najbolj potrebna. Za upravljanje podpornega fonda je predpisan poseben pravilnik, ki omogoča dajanje podpore res samo v nujnih primerih. Iz podpornega fonda sta prejela letos stalno mesečno podporo dva učitelja dnevničarja, družinska očeta. En tovariš je prejel podporo radi preganjanja, dva sta prejela brezobrestno posojilo in končno smo nudili podporo učiteljem kontraktualcem in dnevničarjem, ki so v juniju polagali dopolnilne izpite in niso mogli iz svojih sredstev plačati predpisane takse. Ta fond kaže moč organizacije v tem, da nudi pomoč članstvu v največji stiski.

PRAVILA JUU

Kakor je že uvodoma navedeno za enkrat nismo pristopili k izpremembi pravil JUU, ker smatramo, da se mora najprej izvršiti notranja preureditev države, ki nam bo pokazala, kakšna naj bodo bodoča pravila, da bodo imela življenjsko osnovo.

PRAVILA ZVEZE UČITELJSKIH ORGANIZACIJ KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Z ozirom na to, da po ustanovitvi SHUD obstojata dve učiteljski organizaciji v državi, smo smatrali za nujno sestaviti projekt pravil Zveze, ki bi omogočala skupno delo obeh učiteljskih stanovskih organizacij. Ta projekt je sprejel upravni in nadzorni odbor na seji 25. maja ter predsedniški zbor 26. maja. Sreska društva so projekt prejela s prošnjo, da ga obravnavajo in predložijo izpreminjavalne predloge. Nekatera sreska društva so to tudi storila. Večina pa do danes še ni odgovorila. Projekt smo poslali tudi izvršnemu odboru JUU s prošnjo, da ga dostavi v obravnavo vsem sekcijam. Potrebo ustanovitve so utemeljevali člani glavnega odbora JUU iz dravske banovine tudi na seji glavnega odbora JUU 14. in 15. junija t. l. Predlagali smo, v čemer pa nismo uspeli, da se to vprašanje smatra za nujno in naj se pred končno ureditvijo osnuje poseben forum, ki bi združeval zastopnike obeh učiteljskih organizacij.

PRAVILNIKI

Upravni in nadzorni odbor sekcije sta sprejela in izročila v odobritev izvršnemu odboru JUU pravilnik Mladinske matice in pravilnik Oseka za obmejne in manjšinske šole. Oba pravilnika je izvršni odbor odobril.

UČITELJSKI HUMANITARNI USTANOVI

V lanskem poročilu smo navedli, da sta po posebnem pravilniku, ki je izšel 8. decembra 1938., ogroženi naši humanitarni ustanovi (Učiteljska samopomoč in Samopomoč učiteljskih otrok). Sekcija je po svojem predsedniku sodelovala v akciji za omilitev določb tega pravilnika. Stanje še danes ni končno rešeno. Po zadnjih informacijah, ki smo jih prejeli iz Beograda, se je stanje izboljšalo in bosta mogli obe ustanovi uspešno delati tudi v bodoče.

PROSTOVOLJNO ZAVAROVANJE UČITELJSTVA ZA PRIMER BOLEZNI

S posebno okrožnico smo obvestili sreska društva, da smo prejeli vabilo, naj bi se člani JUU in njih svoji poslužili ugodnosti, ki jih more nuditi Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Sreska društva smo naprosili, da o tem razpravljajo in sklepajo na društvenih zborovanjih. Iz poročil sreskih društev je razvidno, da je večina članstva proti zavarovanju. Nekatera sreska društva so pa ugotovila, da je predmet premalo obravnavan in si želijo podrobnejših utemeljitev. Zaposlili bomo za podrobnejše obrazložitve in bomo poslali predmet ponovno v obravnavo sreskim društvom za zborovanja v jeseni.

DELOVNO OBČESTVO UČITELJSTVA KMETIJSKO IN GOSPODINJSKO NADALJEVALNIH ŠOL

Za uspešno delo na kmetijskih in gospodinjsko nadaljevalnih šolah, je bilo nujno potrebno, da je učitelstvo, ki je poučevalo na teh šolah, imelo možnost sestajanja in posveta. V ta namen je bilo osnovano delovno občestvo učitelstva kmetijske in gospodinjsko nadaljevalnih šol. To občestvo je prirejalo sestanke in posvete, na katerih so se obravnavale vse zadeve, ki tičejo pouk in vzgojo na teh šolah. Sestanki in posveti so pa združeni z izdatki, katere je svoječasno pomagala kriti tudi kraljevska banska uprava z raznimi podporami. V zadnjih letih so pa podpore popolnoma prenehale. S tem je pa prenehala tudi medsebojna izmenjavanja misli, kar gotovo ni v prid kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalnim šolah.

Gornje smo sporočili kraljevski banski upravi in prosili, da nudi primerno podporo delovnemu občestvu učitelstva kmetijske in gospodinjsko nadaljevalnih šol in s tem zopet omogoči sestanke in posvete. Te podpore se bodo bogato obrestovale, ker bo z izmenjavo misli delo na teh šolah izboljšano in se bo nivo tega šolstva v korist ljudstva občutno dvignil. Odgovora še nismo prejeli, bomo pa o rešitvi takoj obvestili naše članstvo.

NAŠ TISK

»UČITELJSKI TOVARIŠ«

Preteklo upravno leto je začel »Učiteljski tovariš« v znamenju proslave dveh jubilejev, 50 letnice skupne slovenske učiteljske organizacije in lastnega 80. letnika. V jubilejni številki, ki je izšla 6. julija lanskega leta, sta bila oba jubileja podrobneje opisana. In prav iz ugotovitev v tej številki je bilo razvidno, kako zelo važno službo v korist učiteljskega stanu in njegove stanovske organizacije je

izvrševal polnih 80 let naš jubilar »Učiteljski tovariš«.

Tudi letos je uredništvo našega stanovskega političnega glasila posvečalo vso pažnjo dogodkom, ki so v prvi vrsti zadevali učiteljski stan, in je zato priobčevalo v listu predvsem članke, v katerih so se zagovarjali pravni in gnotni interesi učiteljskega stanu, šole in prosvete sploh. Uvodni članki so obravnavali vsa za učiteljski stan in šolstvo pereča vprašanja z organizacijskega načelnega vidika.

V 15. številki letošnjega letnika je bila uvedena nova rubrika: »Učitelji pripravniki in njihov položaj«. Z uvedbo te rubrike je bilo omogočeno našim tovarišem (-icam) pripravnikom (-cam) zastopati v stanovskem glasilu lastne interese in iz lastnih doživetij opisati bedne razmere, v katerih morajo živeti.

V smislu sklepa lanske banovinske skupščine je bil priobčen tudi cikelš članek, ki je obravnaval naše načelno stališče do resolucije Kmetijske zbornice »Za boljše šolstvo«.

Gmotne razmere učitelstva in državnega uredništva sploh postajajo letos z dneva v dan obupnejše. In v našem glasilu so te razmere našle živahen, toda na žalost doslej neuspešen odmev.

Iz vrst članstva se čisto slišijo zahteve po borbenejšem poudarku vseh naših teženj in zahtev. V tem sta si članstvo in uredništvo povsem edina, kajti tem željama je bilo ustrezno le v toliki meri, v kolikor so obstoječe razmere dopuščale. Upoštevati je torej treba, da je bilo povsem nemogoče uvesti v listu oni odločni način pisanja, ki bi bil z ozirom na važnost naših predlogov in zahtev potreben v učiteljskem stanovskem glasilu.

Tudi usodni svetovni dogodki zadnjih mesecev niso šli mirno mimo nas. Priobčenih je bilo več članov, ki so pokazali naše stališče in dokazali, da se učitelstvo zaveda svojih dolžnosti v teh težkih dneh.

V bodoče si uredništvo želi še aktivnejšega sodelovanja članstva pri lastnem stanovskem glasilu.

»POPOTNIK«

je v preteklem upravnem letu stopil na nova pota. Na lanski banovinski skupščini izvoljeni urednik tov. E. Vrane je zasnoval docela nov celosten okvir te naše vodilne pedagoške revije. Šestdeset let je »Popotnik« zvesto služil razvoju in napredku slovenskega pedagoškega življenja. V bodoče hoče mnogo več! V premišljeni načrtosti in vzajemnem delu združuje sodobno pedagoško pripravljenost z načeli in težnjami naše organizacije, ki je lastnik lista. Že letošnji letnik je pokazal važnost vključitve pedagoške revije v skupna stanovska snovanja, kajti nikjer ne moremo lepše izpričati povezanosti našega šolskega in stanovskega hotenja, kakor ravno v pedagoškem tisku, ki je namenjen celotni učiteljski javnosti.

V strnjem okviru, ki zajema življenje iz raznih vidikov, je podana možnost približati bralcu važna vprašanja v medsebojni odvisnosti in vzročnosti. Vsaka številka je v poglavjih pedagoške teorije in prakse, pedagoškega razgleda in književnega pregleda plastično razkrila probleme v luči celostnega gledanja. V slovenski revijalni književnosti je to bil prvi poizkus, ki se je docela posrečil, dasi je tesno odmerjeni prostor povzročal razne ovire in zapreke. Št. 1-2 je posvečena naši vaški šoli — s posebnim ozirom na resolucijo Kmetijske zbornice in stališča JUU. Št. 3-4 je posvetila v težek problem našega nižje organiziranega šolstva. Št. 5-6 je zajela vprašanja naših višje organiziranih in poskusnih šol. Stalni napadi na učitelstvo so prisilili »Popotnika«, da je v svojih predah prikazal delo učitelstva za prosvetni in ekonomski napredek slovenskega naroda ter s tem odločno zavrnil podkivanja gotovih krogov. Zadnji številki (9-10) nudita mnogo koristnega gradiva za organiziranje bodoče slovenske ljudske šole, kateri je številka posvečena. Odlični sotrudniki (po veliki večini iz naših lastnih vrst) so list dvignili na visoko raven pedagoškega snovanja. Le da bi mogli izhajati neokrnjeno, t. j. vsak mesec v obsegu predvojnih in povojnih letnikov pred redukcijo (1.1935.)! Čas in razmere to zahtevajo! V uredniškim svetov so: M. Ledinek, V. Majhen in M. Zor.

MLADINSKA MATICA

Novo upravno leto je začela Mladinska matica ob slabih izgleh. Vojna, ki je zajela Evropo, je vse prej kot prijateljica književnosti in tihega kulturnega dela. Tega se je odbor zavedal. Slutil je, da bo težko leto in zato je šel še z večjo verno na delo.

Da bi bilo delo čim uspešnejše, si je odbor presnoval v gospodarski odsek z literarnim svetom. Izdelal se je tudi poseben pravilnik, ki ga je upravni odbor na svoji seji 3. marca odobril.

Literarni svet letos ni imel mnogo dela, zato ga je pa imel gospodarski odsek toliko več. Na 10 rednih sejah celotnega odbora in 6 sejah ožjega odbora so se pretresala razna — predvsem gospodarska vprašanja. Uprava je dobila novo knjigovodstvo, ki nudi točnejši pregled vseh dohodkov in stroškov. Zaradi kompliciranosti novega sistema je bilo potrebno najeti za nekaj časa pomožno uradnico.

Letos so se prvič navezali tesnejši stiki s poverjeniki na šolah. Po njih se je organizirala tudi razprodaja stare zaloge v obliki kolekcij. Razprodaja je bila za današnje čase kar dobra. Letos so popolnoma pošli prvi trije zvezki Cicibanove knjižnice in slikanica »Kralj Honolulu«. Občutno se je skrčila vsa knjižna zaloge, posebno vezani letniki »Našega roda«, ni pa šla v denar kot smo pričakovali ena najlepših slovenskih barvnih slikanic »Dedek Mihaj«. Dozdej je bilo prodanih le 1300 izvodov. V vsem letu se je prodalo iz knjižne zaloge precejšnje število rednih in izrednih izdaj. Vrednost knjižne zaloge pa predstavlja veliko vrednost. Leto seveda ni bilo brez skrbi. Konkurenca je bila letos huj-

ša kot kdaj prej. Zakulisni sovražniki so tudi letos stregli po listu. Šolska oblast pa ni šla tem na roko, s tem da bi prepovedala širjenje lista po šolah, poslala pa je uredništvu poseben dopis glede vsebine lista.

V splošnem smo spoznali, da nekateri neprijatelji pazno sledijo delu Mladinske matice z namenom, da v tem ali onem sestavku v listu ali knjigah istaknejo mesto, ki si ga namenoma napačno tolmačijo in potem izrabijo za napad na našo mladinsko založbo. Spomnimo se v tej zvezi na razne kritike, o katerih je bilo že govora tudi v »Učiteljskem tovarišu«. Prav to je bilo tudi vzrok, da je bil za letos spremenjen program glede izdaje knjig realne vsebine.

Druška skrb, ki je visela kot Domoklejev meč nad Mladinsko matico, je bila podražitev tiska in papirja. Obetal se je sredi leta 10% povečevanje tiskarskih stroškov. Da bi zmanjšali deficit, ki bi bil v tem primeru nujen, so se zmanjšali na lastno željo honorarji upravniku, uredniku in tajniku in se je obenem tudi skril obseg lista pri zadnjih 3 številkah »Našega roda« za 8 strani. Nadzorni odbor, ki je pregledal 18. februarja t. l. poslovanje M. M. in našel vse v popolnem redu in je soglasno odobril tudi vse sklepe, ki so bili sprejeti za izboljšanje gmotnega stanja Mladinske matice.

Pri ostri konkurenci drugih mladinskih listov, pred vsem pa zaradi izjemnih časov ni čuda, da je število naročnikov v primeri z lanskim letom nekoliko padlo. Je pa še vedno zadovoljivo, gibalo pa se je pri posameznih številkah takole:

I. štev.	rekl.	nakl.	26.000	naroč.	21.110
II.	redna	22.000	20.963		
III.	redna	22.000	21.200		
IV.	redna	21.500	20.504		
V.	redna	21.500	20.619		
VI.	redna	21.200	20.563		
VII.	redna	21.200	20.526		
VIII.	redna	21.200	20.510		
IX.	redna	21.200	20.503		

Poleg tega se je tiskalo nekaj izvodov lista na boljšem papirju.

Skodljivo nihanje števila naročnikov, ki je povzročalo M. M. toliko skrbi in stroškov, se je letos čudovito umirilo. Razlika števila naročnikov med posameznimi številkami je dosegla letos svoj minimum. Tako je bilo tudi lahko določiti naklado za redne publikacije. Knjige so izšle v nakladi 21.000 izv. na običajnem in 100 izv. na boljšem papirju.

Kljub pesimizmu v začetku leta smo z gospodarskim stanjem M. M. lahko zadovoljni. Tudi če ne upoštevamo obsežne knjižne zaloge, ki predstavlja že lepo premoženje, je zaključila M. M. letošnje leto zadovoljivo.

Se večji ko finančni je pa moralni uspeh. Letošnji letnik »Našega roda« spada gotovo med najmočnejše letnike. Med 70 literati, ki so sodelovali v 11. letniku »Našega roda«, je mnogo imen, ki predstavljajo višek v mladinskem slovstvu. V ilustrativnem delu lista pa je bilo zastopanih kar 25 ilustratorjev. Tudi vse tri knjige so bogato ilustrirane.

O kvalitetni vrednosti publikacij M. M. ne pričajo samo ocene po listih, ampak tudi prevodi v tuje jezike. Tudi letos izideja dva prevoda naših del, in sicer Ribičičev »Miško lin« v hrvaščini in Cerkvenikov »Ovčar Runo« v srbsčini.

Da je prišla Mladinska matica do kvalitetnih del, se ima veliko zahvaliti literarnim natečajem. Tudi letos sta razpisali dve literarni nagradi v višini 3000 in 2500 din, in sicer za mladinsko povest in za knjižico realne vsebine.

Kljub nemirnemu letu smo lahko z delom naše mladinske založbe zadovoljni. Negotov čas je sicer prestrigel matični podjetnosti perut, tako da so letos izpadle izredne publikacije, hujšega pa ni bilo. V prihodnjem letu pa nas čakajo kot vse izgleda — še težji časi in težje preiskušnje. Cena papirja stalno raste in cene tisku so se dvignile za 25%. Niso izključena še druga presenečenja. Odbor Mladinske matice je stal pred težko odločitvijo. Ali naj še skreči obseg »Našega roda«, ali naj opusti izdajo knjig, ali naj zviša naročnino. Odločil se je za zvišanje članarine za 50 p mesečno. Vsaka druga odločitev bi pomenila za Mladinsko matico korak nazaj. Ta sklep je sprejel na svoji zadnji seji tudi upravni odbor, sprejeli so ga tudi predsedniki sreskih društev na posvetu v mesecu maju v Ljubljani. Upamo, da ga bo z razumevanjem sprejelo tudi naše učitelstvo in pojde s podvojen verno na delo, da pomore tej naši največji mladinski založbi prebroditi to težko dobo.

Ogromno je delo, ki ga je izvršila Mladinska matica v razmeroma kratki dobi 13 let za popularizacijo slovenske mladinske knjige. Izdala je 11 letnikov »Našega roda«, 47 knjig rednih in 13 knjig izrednih izdaj v skupni nakladi, ki že presega 1.300.000 izvodov.

Tega velikega kulturnega dela pa ne bi zmogla brez opore in požrtvovalnega dela skoraj vsega našega učitelstva. Zato naj gre zahvala vsem, ki so s svojim tihim in požrtvovalnim delom utrlj pot dobri slovenski mladinski knjigi v vsako vas, v vsako še tako revno kočjo. Z ustanovitvijo Mladinske matice se je začela nova doba v zgodovini slovenske mladinske književnosti. Tega se naše učitelstvo zaveda in zato se vrže bolj ko kdaj prej na delo za nadaljnje uspehe te mladinske ustanove. Saj ve, da je »Naš rod« najboljši slovenski mladinski list in da s širjenjem dosegla čitava vrši med našo mladino važno kulturno poslanstvo.

Ob tej priložnosti bi se obrnili s posebno prošnjo še na naše poverjenike. Letos smo ob začetku šolskega leta razposlali glave običajne okrožnice, v kateri vsako leto pojasnimo vse potrebne glede naročanja in nakazovanja, še frankirano dopisnico, ki naj bi jo nam poverjeniki vrnili izpolnjeno s svojim naslovom. Od 871 poslanih dopisnic smo prejeli izpolnjenih le 483, in od teh nekatere še

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

le pozno med šolskim letom. 388 šol nam dopisnic sploh ni vrnilo.

Iz pojasnil, ki jih mora dajati uprava z veliko zamudo časa in z velikimi stroški za korespondenco, izhaja, da zelo mnogo poverjenikov ne prečita poslane okrožnice ter ne sledi pojasnilom, ki jih uprava redno objavlja v »Učiteljskem tovarišu« v rubriki Mladinske matice.

Nujno prosimo zato vse cenjene poverjenice in poverjenike Mladinske matice, da bi v bodoče posvečali vso potrebno pozornost tem naznanilom, ker bi se tako ne samo vse poslovanje zelo olajšalo in pocenilo, marveč bi se tudi izognili neljubim nesporazumom in pomotam, ki povzročajo prečesto nevoljo in škodo.

ODSEKI

SOLSKO UPRAVNI ODSEK

V odseku delujejo: predsednik tov. Lampret Fortunat, podpredsednik tov. Kokot Ferdo, tajnik tov. Gregorič Vinko.

Na sejah so se redigirali in sprejeli pripravljeni predlogi za finančni zakon 1940./41., ki obsegajo vse stare predloge, ki niso bili sprejeti s finančnim zakonom za leto 1939./40. in predlogi, sprejeti na banovinski in glavni skupščini JUU.

Predlogi so bili razmnoženi in poslani vsem sreskim učiteljskim društvom, članom upravnega in nadzornega odbora, izvršnemu odboru JUU v Beogradu, da izročijo predloge ministrstvu prosvete. S posebno vlogo so bili poslani predlogi za fin. zakon kraljevski banovski upravi s prošnjo, da podpira naše težnje.

Se posebej je sekcija poslala izvršnemu odboru JUU predlog in spomenico glede priznanja in vštetja kontraktualne službe s prošnjo, naj izvršni odbor JUU zastavi vse sile, da se ugodno reši ta predlog.

Odsek je sproti reševal razna pravna vprašanja, ki so jih poslali člani in članice sekciji in uredništvu »Učiteljskega tovariša« ter sestavljal vloge na razna oblastva, pritožbe na mestna poglavarstva, bansko upravo, upravno sodišče in državni svet.

ODSEK ZA OBMEJNO SOLSTVO

1. Centralni referat za to šolstvo ima od zadnje skupščine svoj sedež pri sekciji v Ljubljani. Vzrok: Delo tega odseka je v najtesnejši zvezi z narodno obrambnim delom, ki je postalo važen del vsega izvenšolskega dela učiteljstva. Zato je nujno potrebno, da je središče tako važnega dela pri sedežu vodstva organizacije, ki mora biti o vseh vprašanjih, zadevajajočih to šolstvo, natančno poučena. To je v prilog učiteljstva in v prilog stvari same.

Delokrog obeh referentov je ostal nespremenjen.

2. Delovni načrt odseka: Zbiranje izsledkov proučevanja poedinih šolskih okolišev in njihovega prebivalstva; opozarjanje javnosti in oblasti na vse pojave, ki ovirajo normalen, zdravstveni razvoj teh pokrajin v kulturnem, gospodarskem in narodnem pogledu. Konkretno delo v to smer se organizira skupno z odsekom učiteljic (prirejanje božičnic, stik s šolarji itd.).

Za uresničenje tega programa se je sekcija obrnila na vsa sreska društva s sledečimi pobudami:

a) vsa sreska društva naj osnujejo odsek za obmejno šolstvo s posebnim referentom; b) organizirajo naj proučevanje svojega kraja v gornjem smislu;

c) tudi sreska društva, ki ne spadajo v območje narodno ogroženih krajev, naj sprejmejo v svoj program narodno obrambno delo, ki naj bo vzgojno (spoznavanje krajev in ljudi na meji ter dopisovanje s součenci), in socialno (prirejanje gospodarskih in gospodinjskih tečajev, šivalnih krožkov, akademij z obdarovanjem itd.);

d) zbira naj se gradivo o narodno obrambnem delu, ki ga je slovensko učiteljstvo vršilo po vojni, zlasti pa zadnja leta.

3. Dosedanje podrobno delo odseka:

a) Odbor pri centrali proučuje podrobno delo narodno obrambnih društev, zlasti OMD in svrhu sodelovanja odnosno delitve dela; skrbi za obveščanje učiteljstva o vseh važnih zadevah, ki spadajo v to področje; organizira sprejem in oskrbo izletnikov iz obmejnih krajev, v kolikor se obrnejo neposredno nanj. Na odsekovo pobudo je vložila sekcija pri banski upravi 15 intervencij, tičočih se zadev obmejnega učiteljstva in prebivalstva, pri profsorskem društvu, prošnjo Mestni hranilnici, naj ovekoveči svojo 50letnico z zidanjem obmejne šole ter več okrožnic sreskim učiteljskim društvom, tičočih se vprašanj obmejnega in manjšinskega šolstva. Odsek se je udeleževal po svojih zastopnikih vseh prireditve, ki kakor koli posegajo v vprašanja, spadajoča v njegov delokrog ter stavljal predloge zlasti takega značaja, ki bi bili v stanju izboljšati razmere obmejnega prebivalstva, na pr. pri Uniji za varstvo otrok: naj posreduje na merodajnih mestih, da se prireajo gospodinjski in higienski tečaji za mlajše učiteljice, ki službujejo na meji; v istem smislu naj uredi tudi pouk na učiteljskih šolah; naj se na obmejnih šolah uredi šolske kuhinje; Unija naj uvede materinske proslave na meji in na Kočevskem s tem, da obdaruje matere z opremami za dojenčke, itd.

b) Delo referentov na terenu je vsekakor slej kot prej predvsem važno ter se vrši z nezmanjšano energijo, a tudi z nezmanjšanimi ovirami. Posebno važna je bila akcija obmejnega učiteljstva, ki je vložila ob priliki zasedanja banskih svetnikov spomenico o vseh perečih problemih obmejnega šolstva.

Poročila o osnovanju odsekov odnosno o imenovanju posebnega referenta so poslala le redka društva. V splošnem je treba pripomniti, da centralni odsek pogreša stikov in informacij od ostalih odsekov odnosno referentov.

UČITELJSKI POKRET

Delo Učiteljskega pokreta se je v poslovnem letu 1939./40. gibalo v dveh pravicah: razširilo se je število sodelavcev in poglobilo se je vse delo po znanstvenih vidikih.

Odbor UP je imel tri seje. Iz praktičnih razlogov se je na drugi seji razdelil odbor v širši in tehnični del. Odbor se je moral vse leto boriti s pomanjkanjem materialnih sredstev, zato ni mogel razmnožiti anketnih pol. pogreša računski stroj za višje računske operacije, manjka mu pisalni stroj, ker so vsi člani odbora razen predsednice izven Ljubljane in se zato ne morejo posluževati sekcijških pisalnih strojev. Po prvi odborovi seji je nastala v pokretovnem odboru Kriza radi odstopa dotedanjega predsednika tov. Hreščaka, kar pa je pokret končno le prebrodil in si pridobil novo agilno predsednico v osebi tov. Čučkove. Odborovo delo so tudi ovirali vpoklici odbornikov na orožne vaje, kar je vplivalo slabo na redno delo pri obdelavi anketnega materiala in pri obveščevalni službi v Učiteljskem tovarišu.

V preteklem poslovnem letu se je posvečala posebna skrb pridobivanju novih sodelavcev in v ta namen so skoro vsa sreska društva izvolila posebnega poverjenika za UP, deloma pa celo posebne odbore. Več učiteljskih društev je tudi povabilo za predavatelje aktivne pokretaše, ki so v osebnem stiku s članstvom razčistili marsikatero nejasno pojmo o namenu in delu UP ter pridobili nove aktivne delavce.

V lanskih počitnicah so se štirje pokretaši seznanili s sodobnimi statističnimi metodami v tečaju za vitalno statistiko na zagrebški šoli narodnega zdravlja. Po teh čisto znanstveno utemeljenih vidikih so tudi obdelali anketni material o telesnem razvoju slovenskega otroka in rezultate objavili v 1. in 2. številki letošnje Prosvete. Ta Prosveta je zbudila tako v učiteljskih vrstah kot v ostalem znanstvenem svetu veliko pozornost. Slovenski antropolog dr. B. Škerlj, privatni docent na ljubljanski univerzi, poudarja v svoji oceni te številke Prosvete (Tehnika in gospodarstvo 1. VI., števil. 5—6) med drugim tudi tole: »Je velika in edinstvena zasluga učiteljev in učiteljic, združenih v »Pokretu«, če imamo danes norme tabele za našo doraščajočo mladino. Zato jim bodi tu izrečena še posebna zahvala.«

Kot novo anketno nalogo za tekoče poslovnem letu si je Pokret izbral obdelavo prehrane naših šolarjev. Ves anketni material pa je prišel tako pozno v roke končnim obdelovalcem materiala, da ga ni bilo mogoče tako obdelati, kakor zahteva tehtnost materiala samega, metoda obdelave in kvaliteta »Prosvete«. Tako bo pač izšla 3., 4. in 5. številka »Prosvete« v začetku novega šolskega leta za poslovnem letu 1939./40.

V tem poslovnem letu je pridobil Pokret tudi svojo knjižnico, ki je sicer še skromna, toda važni pripomoček za nadaljnjo samoizobrazbo naših sodelavcev.

V novem poslovnem letu bo UP nadaljeval svoje delo po že začrtanem in objavljenem programu.

ODSEK UČITELJIC

V preteklem poslovnem letu je odsek skušal realizirati zlasti naslednje točke svojega programa:

a) Skrb za pomnožitev števila naših odsekov pri sreskih društvih. b) Razširjenje in poglobitev narodno obrambnega dela. c) Borba za materialno enakopravnost. d) Gojitev stikov s srbskimi in hrvatskimi tovarišicami.

Našemu apelu so se odzvala mnoga društva ter izvolila poverjenice odseka učiteljic. Da so se naše tovarišice z vso vnetostjo lotile dela, dokazuje med drugim tudi to, da so prišle na naš božični sestanek poverjenice iz najbolj oddaljenih okrajev. Njihovo požrtvovalnost izpričuje dejstvo, da delajo v zelo težkih okoliščinah, ker se morajo pri delu boriti z velikimi ovirami in nerazumevanjem. Za svoje delo ne uživajo pohval in nagrad. Ponovno pa naglašamo željo, da bi nam društveni odseki redno poročali o svojem delovanju ter pošiljali predloge, po katerih bi sekcijški odsek uravnaval svoje delo. Medsebojna povezanost ter iniciativnost nam je nujno potrebna.

Tudi letos je odsek učiteljic posvetil veliko skrb socialni akciji za učence obmejnih in narodno ogroženih krajev. Stopil je v stik z raznimi društvi in organizacijami, ki so deloma šele začela, deloma nadaljevala omenjeno akcijo. Na povabilo CMD se je udeležila članica odseka kot zastopnica naše organizacije seje narodno obrambnih društev v Mariboru. Obstajala je bojazen, da bo letošnji uspeh zbiranja po šolah radi neugodnih življenjskih razmer neprimerno slabši od lanskega in da bodo obmejni kraji toliko slabše obdarovani. Vendar je bila naša bojazen neupravičena, ker so pri zbiranju in obdarovanju sodelovala nanovo mnoga društva. Kolikor nam je znano, so poskrbeli za božičnico na obmejnih šolah poleg CMD in njenih podružnic še druga društva in organizacije.

Ljubljanskemu odseku učiteljic pa je nudil že od vsega početka polno podporo Meddruštveni odbor ženskih društev v Ljubljani, ki je zbiral prispevke v blagu in denarju. Tudi odsek pri sekciji je prejel od Meddruštvenega odbora nekaj blaga in po društvu Atena zbrane obleke in knjige ter knjige in vzorčne pole od Ženskega sveta. Odsek učiteljic je s tem obdaroval 16 šol, naj-

več v Prekmurju in na Kočevskem, ker so po dobljenih informacijah te šole pri obdarovanjih najbolj zapostavljene. Žal ne moremo navesti točnega števila obdarovanih šol, ker nimamo poročil. Sklepamo pa, da je bilo letos poslanih več daril v obmejne kraje kakor lansko leto. — Za prihodnje leto nameravamo spreminiti našo akcijo ter ji dati več vzgojne podlage na ta način, da bo mladina sama izdelovala v šivalnih tečajih in krožkih perilo in obleko iz materiala, ki ga bo prejela že v začetku prihodnjega šolskega leta. V tej zadevi so društva že prejela okrožnico s potrebnimi pojasnili.

Naša zahteva po izenačenju plač še vedno ni končana ter čaka rešitve poleg ostalih nujnih zahtev naše organizacije. Da podpre borbo organizacije v tej smeri, so stavile članice odseka na zadnjem običnem zboru žugosl. ženske zveze sledeče predloge:

1. Plače poročenih učiteljic naj se izenačijo s plačami neporočenih. 2. Pouk na učiteljskih naj se reorganizira tako, da bo nudil, posebno učiteljicam, več praktičnega znanja.

3. Pri sprejemu na učiteljske naj se v enaki meri upoštevajo ženske prosilke.

Rešitev naših zahtev za moralno in materialno enakopravnost je nujno potrebna, še prav posebno v današnjih časih. To pa ni samo interes učiteljic samih, ampak je tudi v interesu nalog, ki jih nalaga sedanja doba učiteljic.

Po dogovoru na lanski drž. skupščini so začele hrvatske in srbske tovarišice v letošnjem letu organizirati odseke učiteljic. Nekaterim njihovim društvom smo poslali naš program ter posameznim tovarišicam, ki so se za to zanimale, podrobneje opisale delo v naših odsekih. Posebno jih je zanimala organizacija narodno obrambnega dela. Odsek je šele v razvoju. Kratka doba, v kateri obstaja, ni mogla zadostovati, da bi večina prelomila s tradicijo, ko so se gledali na ženska vprašanja s pogledom pomilovanja. Zato je tudi delo odseka v prvi vrsti organizatorno. Kaže pa tudi na širše polje udejstvovanja ki bo prinašalo ogromne koristi našemu stanu in najširšim plastem naroda. Zato zasluži delo naših tovarišic vsestransko pohvalo in ga morajo podpirati vsi, ki živijo z duhom časa v katerem je enotno gledanje na važne probleme in skupna borba tako potrebna. Delo odseka dokazuje, da nas bodočnost, ki bo zahtevala od učiteljic še več, ni našla nepravilne.

GOSPODARSKI SVET

Člani gospodarskega sveta so: Načelnik: tov. Michler Ivan; tajnik: tov. Oman Oton. Člani: tov. Grum Rado, Supančič Drago, Kumej Metod, Završan Franja, Paljk Leopold, ter zastopniki vseh učit. gosp. in socialnih ustanov.

V letošnjem letu je imel ožji odbor gospodarskega sveta 3 seje, in sicer 10. novembra, 30. januarja in 15. maja.

Na svoji seji dne 10. novembra 1939. je odbor odločil v glavnem sledeči načrt dela:

1. Polaga naj vso pažnjo na dvig števila zadržnikov Učiteljske tiskarne, posebno sedaj ob preosnovi za zadrage v delniško družbo.

2. Nadaljuje naj z organiziranjem prodaje Žirovnikovih pesmaric in mladinske izdaje slovenskih klasikov.

3. Propagira naj se med šol. upravitelji učila »Roka«, »Načrti za šolo in dom« in slikanice za zgodovinski in zemljepisni pouk.

4. Vršiti naj med šol. upravitelji propagando za nabavo mladinskih knjig za šolsko knjižnico.

5. Skrbi naj za pravočasno sporočilo šol. upraviteljem za nakup učil in drugih šol. potrebščin v naši knjigarni.

To je v glavnih potezah delo, ki je bilo naloženo v izvršitev ožjemu odboru gospodarskega sveta.

Ze med velikimi počitnicami so bili obveščeni vsi šol. upravitelji glede nakupa šol. potrebščin za novo šol. leto. Odlok, ki ga je izdala kr. banska uprava, so mnogi tovariši napačno razumeli, kar je bilo razvidno iz manjšega dohodka v naši knjigarni. Skupna naročila so bila vedno glavna postavka dohodkov. Vzrok je tudi komodnost mnogih tovarišev in pa premajhna stanovska zavednost nekaterih.

Da se obrzdi zveza med poverjeniki in UT, je sklical gospodarski svet tudi letos sestanka poverjenikov v Ljubljani in Mariboru. V Ljubljani je bilo navzočih 11, v Mariboru pa 12 poverjenikov.

Na teh sestankih so razpravljali o vsem, kar so doživeli poverjeniki pri svojem delu na terenu in prikazali vse težkoče, ki jih imajo pri svojem delu.

UT ima v zalogi mnogo knjig, ki leže že leta in leta v velikih nakladah v skladišču. Zato smo se odločili, da nekaj teh knjig spravimo v promet po nižini ceni. Prodali smo 113 kolekcij mladinskih klasikov. Najagilnejši je bil pri prodaji predsednik Ormoškega učiteljskega društva, ki je sam v svojem srezu, ki šteje komaj 60 članov, prodal 29 kolekcij. Za to njegovo požrtvovalnost smo se mu tudi še posebno zahvalili.

Ravno tako so že leta in leta ležale v skladišču Žirovnikovih pesmaric. Tudi te smo poslali na posamezne šole v skoraj vse srece in kmalu smo videli, da je bila ta zamisel prav dobra. Prvi in drugi del sta bila popolnoma razprodana, tretjega je še par izvodov. Maroltovih pesmaric smo odprodali 1950.

Med tem smo razposlali vsem poverjenikom predloge in nasvete, ki so bili iznešeni na sestankih poverjenikov v Ljubljani in Mariboru. Na ta način smo pojasnili razne zahteve, stavljenе od strani učiteljstva ter naprosili poverjenike, naj v tem pravcu delujejo med učiteljstvom.

Z ozirom na izraženo željo, da naj UT obvešča poverjenike o važnih zadevah, ki se tičejo UT ozir. knjigarne, smo tudi obvestili

poverjenike o nekem primeru, ki kaže, kako krivična je še danes trditev, da je UT najdražja tiskarna v banovini. V tej okrožnici smo jim razložili, kje so vzroki, da se še danes čuje taka trditev.

Sedaj so nastale na svetovnem trgu popolnoma drugačne razmere kot lansko leto in ker mora UT vsa svoja naročila papirja in drugih potrebščin plačati vnaprej in po veliko višjih cenah, je bila prisiljena izterjevati vse svoje dolžnike. V okrožnici, ki smo jo poslali poverjenikom UT, smo jim sporočili, da mora UT sedaj tako postopati, kajti za ureditev gospodarskih prilik v UT je neobhodno potrebno, da se dolgov ali takoj likvidirajo ali pa, da se UT izda izjava s priznanjem dolga in z določitvijo roka plačila.

Jančičeva zgodovina v slikah ni bila tako sprejeta pri učiteljstvu kot je to UT pričakovala. Ker pa je knjiga zelo dobra, smo pokrenili isto akcijo kot pri pesmaricah, namreč, da smo na vse večje šole poslali po 1 izvod z okrožnico, v kateri smo jih prosili, naj šola kupi knjigo za učit. knjižnico. Ker pa se lahko vzporedno s to knjigo uporabljajo tudi zgodovinske in zemljepisne slike, smo tudi te priložili tem pošiljkam. Pričakovati je, da bomo na ta način razprodali vsaj nekaj izvodov te zgodovinske knjige in nekaj serij teh slik.

V maju smo ponovno sklicali sestanek poverjenikov v Ljubljani, Celju in Mariboru, da se na teh sestankih pogovore o raznih aktualnih zadevah in da se seznami poverjenik s predlogi in nasveti od strani tiskarne.

H koncu pripominjam, da je delo gospodarskega sveta v teh neurejenih razmerah silno težko.

ODSEK ZA STROKOVNO NADALJEVALNE SOLE

Odsek je obravnaval vprašanja, ki tičejo pouk in delo na strokovnih nadaljevalnih šolah. 2. januarja 1940. je sklical odsek širšo sejo, kateri so prisostvovali tudi učitelji iz raznih krajev dravske banovine. Na tem sestanku je tov. Ambrožič Jože kot predsednik odseka podal obširno poročilo o stanju strokovno-nadaljevalnega šolstva. Svoja mnenja so izrekli tudi ostali navzoči. Sklepi so bili predloženi sekciji, ki jih je skušala realizirati. V zadnjih letih je med učiteljstvom ljudskih šol nastalo nerazpoloženje do strok. nadalj. šol. To pa zaradi tega, ker so učitelji ljudskih šol, ki so to šolstvo zgradili in vodili uspešno toliko let, potisnjeni skoraj popolnoma ob stran. Za isto delo kot drugi so manj plačani in se jih za upraviteljska mesta upošteva le tam, kjer ni drugih kandidatov. Vsekakor bodo take razmere odvrnile učiteljstvo od tega, da skuša s prostovoljnimi in požrtvovalnim delom v izvenšolskem času dvigniti to šolstvo.

ODSEK ZA KMETIJSKO IN GOSPODINJSKO NADALJEVALNE SOLE

Odsek se je konstituiral na 1. seji takole: Pleško Marija, predsednica, tajnik tov. Grčar Tit in člani tov. in tovarišice: Grum Andreja, Lovše Anton, Novak Jakob in Ostane Franc.

Odsek je obravnaval delovanje kmečkih nadaljevalnih šol ter poudarjal, da se je v tem pogledu mnogo storilo od strani učiteljstva in tudi od strani oblasti. Banska uprava je imenovala za posamezna okrožja nadzornike za te šole. Pri tem se je ozirala na sposobnost učiteljev t. j. na take, ki so se na tem polju že udejstvovali. Tudi potrebni tečajji, ki naj usposablja učitelje za pouk na kmečkih nadaljevalnih šolah se redno vrše.

Nasprotno pa se ne morejo učiteljice dovolj izraziti o gospodinjskih šolah. Usiljuje se jim misel, da te vrste šol ne najdejo dovolj razumevanja in podpore. Poiskati je treba vzroke, ki ovirajo delo na tem polju. Več let že ni bilo gospodinjskih tečajev za učiteljice. Kr. bansko upravo smo naprosili, da se zopet uvedejo tečajji za učiteljstvo gospodinjsko nadaljevalnih šol.

SOLSKI RADIO

Šolski radio, ki je ustanova sekcije JUU, je zaključil v šolskem letu 1939./40. v Vidovdanskem proslavo deveto leto svojega obstoja.

Radijska oddaja postaja je tudi v minulem šolskem letu pripomogla z denarno podporo, da sta bili v programu 2 tedenski oddaji in sicer v torek in petek od 11. do 12. ure. Le meseca junija je bila radi skrnčene urnika po ena tedenska oddaja, in to v petkih. Kraljevski banski upravi je bila poslana prošnja, da vstavi v svoj vsakoletni proračun primerno vsoto za nabavo šolskih radio aparatov. Prepis je bil poslan kmetijskemu oddelku s prošnjo, da podpre našo vlogo. Tako bi polagoma vsaj nekaj šol dobilo potrebne radio aparate. Prošnja za enkrat še ni rešena.

Odbor je na svojih sejah posvečal največ pažnje programu oddaj, ki so bile jako pestre po vsebini in obliki ter so poudarjale domorodni princip in dvigale narodno zavest. Od 65 oddaj je bilo 6 proslav, 1 akademija, 7 pokrajinskih oddaj, 2 igri, 8 pogovorov z mladino, 2 dialoga z glasbenimi vložki, 6 dialogov, 1 razgovor v obliki reportaže, 4 razgovori učencev, 5 glasbenih predavanj z glasbenimi vložki, 3 predavanja kombinirana z recitacijami in ploščami, 4 predavanja z glasbenimi vložki in 16 predavanj.

Po vsaki šolski radio uri je bila napoved novic, ki so bile vzgojnega, gospodarskega, nacionalnega, higienskega in poučnega značaja. Napovedovalec novic je vodil tudi obširno, živahno korespondenco z mladino doma in iz inozemstva, ki je kritizirala oddaje, mu izražala svoje želje glede teh in mu sporočila marsikako zanimivost iz svojega življenja in o svojem domačem kraju. To so izvedeli tudi mnogi drugi poslušalci, ker je napovedovalec kramljal z mladino o teh dopisih.

Za bodoče šolsko leto prosimo ponovno tovariše in tovarišice, da se prijavijo za šolske radio ure, da izvečbajo svoje mladinske pevske zbornice za vzorne nastope in da sestavijo z mladino pokrajinske oddaje. Te naj podajo točno sliko domačega kraja, značilnost tamošnjega ljudstva, domače šege in navade, povesi, pregovore in sploh vse, kar je tipično za dotično pokrajino. Domače pokrajinske oddaje so važne zlasti radi domovinske skupnosti, ki se mora pri mladini vedno gojiti. Zato pričakujemo, da dobimo do naše prve seje v začetku septembra, pri kateri bomo sestavljali okvirni program za vse leto, čim več prijav, katerih izvedbo bo poslušala mladina z zanimanjem in veseljem.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR »EMIL ADAMIČ«

V poslovnem letu 1939./40. ne beleži UPZ nobenega koncertnega nastopa, ker so nepredvidene zapreke in trenutne težke razmere ovirale njegovo normalno delo in bile vzrok, da zbor ni mogel izvesti predvidenih nastopov. Če danes že ostali pevski zbori, ki imajo vse članstvo v svojih sedežih, dobro pretehtajo in premislijo, preden izvedejo kak nastop, koliko bolj previdno mora delati naš stanovski pevski zbor, ki ima članstvo raztreseno po vsej banovini in ki mora za vsak pevski tečaj odšteti nekaj tisočakov.

Učiteljski pevski zbor je imel v preteklem poslovnem letu tri pevske tečaje: novembra, januarja in aprila. Prvi pevski tečaj je UPZ lahko sklical šele meseca novembra t. j., v petem mesecu poslovne dobe, ker je šele v tem mesecu pokrtil svoj dolg iz preteklega poslovnega leta. Na tem in na drugem pevskem tečaju se je UPZ pripravljala za nastope v Šoštanj, Topolšici in Skofji Loki. Sreško društvo v Šoštanju je zaprosilo naš stanovski pevski zbor za sodelovanje pri praznovanju 60. letnice ustanovitve, kar pa je kasneje radi nekaterih tehničnih težkoč in težkih trenutnih razmer odpovedalo. Upravni odbor zbora je moral zato preložiti tudi nastop v Skofji Loki, ker bi kot popolnoma samostojna prireditev ne prinesla toliko, da bi krili vse stroške. UPZ je moral zahtevati od aranžerja, da nastopi krijejo vse stroške, ker je takrat razpolagal radi nerednega vplačevanja mesečnih prispevkov od strani sreskih društev z nezadostnimi sredstvi.

Tretji pevski tečaj v letošnjem aprilu je imel namen pripraviti zbor za nastope v Trbovljah, Mariboru in Celju. Istočasno bi UPZ sodeloval na praznovanju 10. letnice »Slavčka«, z nekaj točkami pa tudi pri slavnostnem delu velikega učiteljskega zborovanja, ki se je vršilo v istih dneh v Trbovljah. Radi nenadne odsotnosti dirigenta Slavčka, ki bi moral predavati članstvu pevskega zbora o praktičnem delu v mladinskem zboru in ki je prevzel ves aranžman pevskega tečaja v Trbovljah, je moral UPZ odpovedati vsa sodelovanja. Iz izjave v Učiteljskem tovarišu je razvidno, da bi UPZ kljub stroškom prišel v Trbovlje, ako bi prireditelji to izrecno zahtevali. Na nasvet sreskega društva v Mariboru je nastop v Mariboru preložil na jesen. Tretji pevski tečaj se je moral zato vršiti v Ljubljani.

Upravni odbor zbora je torej stremel za tem, da se ni vršil noben pevski tečaj brez določenega namena. Zbor bi v normalnih razmerah beležil v preteklem poslovnem letu šest nastopov. Ako UPZ ni nastopil, je njegovo članstvo vendar na pevskih tečajih pridobilo toliko znanja, da bo v jeseni, ko bo praznoval 15. letnico svojega obstoja, z malim številom pevskih vaj in najnižjimi stroški lahko izvedel nastope v Ljubljani, Mariboru, Celju in drugih večjih krajih naše banovine.

Ko je UPZ v preteklem poslovnem letu sklepal o izdaji tretjega glasbenega priročnika, je moral ugotoviti, da ima z izdajami si-

cer veliko dela in stroškov, kar pa še ne bi bila ovira za nadaljnjo izdajanje, ako bi naše učiteljstvo segalo po njegovih izdajah. Ker torej manjka predvsem razumevanja za taka dela, je sklenil radi tega in radi težkih trenutnih razmer opustiti za nekaj časa vsako nadaljnje izdajanje glasbenih edicij in začeti z načrtno vzgojo učiteljev za pevovodje mladinskih zborov. Pri vsakem pevskem tečaju bo UPZ uporabil nekaj časa za predavanje o zgodovini mladinske glasbe, o organizaciji in vodstvu mladinskih zborov, o posvetni, cerkveni, narodni in umetni pesmi vseh dob in smeri. Predavali bodo naši najvidnejši glasbeni delavci in organizatorji. Članstvo zbora se bo seznanilo tako z vsem potrebnim za uspešno delo v mladinskem zboru, v sreskih društvih pa bo postalo največji in najboljši propagator za mladinsko petje in glasbo sploh.

Pri natančnem in podrobnem pregledu dela svojega stanovskega pevskega zbora od njegove ustanovitve pa do danes, ugotovimo, da je UPZ izvedel doma in v tujini mnogo nastopov, s katerimi je ponesel ime in delo slovenskega učitelja v svet, poglabljal tovariške odnose in krepil njihove vezi, da je širil idejo medsebojnega spoznavanja, spoštovanja in bratstva, da je posegel s svojimi glasbenimi priročniki v praktično delo učitelja pri pouku v šoli in da je stremel za povzdigo mladinske glasbe in glasbe sploh. V kolikor pa vseh svojih ciljev ni mogel izvesti, ne leži vsa krivda na njegovi strani. Do njegove desetletnice so splošne ugodne prilike njegove delovanje in napredek samo podpirale in pospeševale, kar pa se je ob prvem jubileju mahoma izpremenilo. Odhod starejših pevcev, znižanje prejemkov, premeščanje učiteljskega množestveno vstopanje mlajšega učiteljstva iz oddaljenih krajev, posebno pa iz dneva v dan naraščajoče draginske prilike, so začele ovirati delo v zboru. Žrtve, ki jih polagata skupno UPZ in slovensko učiteljstvo na polje naše narodne prosvete in glasbene kulture, so velike, saj je naš stanovski pevski zbor izvedel vse svoje dosedanje delo z lastnimi gmotnimi sredstvi in ob veliki podpori slovenske učiteljske organizacije, a brez vsake podpore od strani merodajnih oblasti. Zato je slovenski učitelj tudi na tem polju svojega udejstvovanja lahko ponosen na svoje delo.

ODESEK BREZPOSELNIH UČITELJSKIH ABITURIENTOV

V zadnjih letih je organizacija posvečala vso pažnjo brezposelnim učiteljskim abiturientom. Pri sekciji je obstajal poseben odtok, ki je zbiral podatke o brezposelnih abiturientih in jim nudil tudi podporo in nasvete. V letošnjem šolskem letu so bili postavljeni vsi brezposelni abiturienti. Zato je tudi prenehala potreba obstoja tega odseka. Med božičnimi počitnicami so se sestali dotedanji odborniki odseka in izvedli likvidacijo. Vso skrb bo pa organizacija prenesla na učiteljski naraščaj, ki zapuša učiteljsko šolo.

SKLEP

Ko zaključujem to poročilo, moram izreči najlepšo zahvalo vsem, ki so podpirali naše delo. Posebno zahvalo izrekam številnim tihim sodelavcem v sreskih društvih, raznih odborih in odtokih organizacije, ki so se vse leto žrtvovali pri delu v naši organizaciji. Ne morem jih naštevati, ker bi izpolnili dolge kolone našega lista. Obračam se do njih s prošnjo, naj tudi v bodoče podpirajo naše delo, ker s tem koristijo celotnemu učiteljskemu stanu, šolstvu in prosveti. Naj bi v bodočem letu zavladale prilike, ki bi omogočale redno delo, popravilo krivic iz prejšnjih let in realizacijo predlogov za boljše in lepše bodočnost učiteljskega stanu in našega ljudskega šolstva.

Zaključni zvezek »Prosvete«

Po našem maksimalnem načrtu bi z letošnjim šolskim letom morali predvidoma zaključiti prvo poglavje našega raziskavanja, t. j. spoznavanje socialno-ekonomskih prilik, v katerih živi slovenska ljudskošolska mladina, da bi tako s prihodnjim šolskim letom začeli z raziskavanjem njenega duševnega stanja. Zaključno fazo naj bi tvorila dvojna številka »Prosvete«, ki ima obravnavati prehranjevalne prilike in ki bi morala iziti junija meseca tega leta. Zal smo pa morali njen izid odložiti na začetek prihodnjega šol. leta. Ta naš korak je narokovalo več tehničnih razlogov.

Najprej je treba vedeti, da je ne le raziskavanje, temveč tudi obdelava dobljenega materiala o prehrani težak in delikaten posel, ki zahteva mnogo časa za objektivni prikaz; drugič se je pa raziskavanje vršilo vse do junija meseca in so še do nedavnega prihajale anketne pole na uredništvo. Tako bodo člani in sodelavci razumeli, da ni bilo mogoče v tem kratkem času pripraviti materiala za tisk. S tem pa naše delo ne bo nič trpelo, ker bo prihodnji zvezek »Prosvete« izšel takoj v začetku prihodnjega šolskega leta in bomo tako z našim nadaljnjim delom v prihodnjem šolskem letu lahko nemoteno nadaljevali.

Istočasno obveščamo vse člane in prijatelje »Pokreta«, da se nameravajo tečaj v letošnjih glavnih počitnicah radi izrednih prilik ne bo vršil.

Urednik »Prosvete«.

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjigarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če Vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

—t Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, lahko jo dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

Seja glavnega odbora

Dne 14. in 15. junija t. l. se je vršila v domu JUU v Beogradu seja glavnega odbora, ki so ji prisostvovali iz dravske banovine predsednik sekcije tov. Metod Kumelj in člani Drago Supanič, Ciril Hočevar in Franjo Roš. Na seji so podali funkcijonarji izvršnega odbora svoja poročila, h katerim so zavzemali člani glavnega odbora v debati svoja stališča. Seja se je zaključila s sprejetjem važnih sklepov organizacijsko političnega in organizacijsko gospodarskega značaja.

Po otvoritvi seje je imel predsednik izvršnega odbora obširnejši programatični nagovor sledeče vsebine:

PROGLAS LJUDSKOŠOLSKIM UČITELJEM

Čas, v katerem se sestaja glavni odbor na seji, ni bil nikdar take zgodovinske važnosti, kakor je danes.

Vsa situacija v organizaciji je pod vplivom obćih prilik, zunanjih kakor notranjih. Stanovska vprašanja stopajo v ozadje. Vse večjo važnost pa dobivajo vprašanja nacionalne in patriotične aktivnosti.

V zavesti, da je bilo učiteljstvo v usodnih trenutkih vedno v prvih vrstah in da je duhovna okrepitev naroda danes bolj potrebna kakor kdaj koli, je bil izvršni odbor samo tolmač čustvovanja in stremjenja učiteljstva, ko je objavil javnosti znani proglas.

Proglas je priobčen v 40. številki »Učiteljskega tovariša«.

Vendar se naš proglas ne sme tolmačiti tako, da je treba prestat z vsakim delom v naši stanovski organizaciji in za naš stan. Poleg našega obćega in osnovnega ideala, ki mu bo služil dandanes vsak od nas, imamo tudi posebne ideale, ki niso v nasprotju z obćimi, marveč iz njih izvirajo in je zato treba, da jih podpirajo. Tak poseben ideal je ljubezen napram naši stanovski organizaciji in napram stanovski zajednici, ki ni prestala in ne sme prenehati z delom niti v današnjih razmerah.

Čut dolžnosti do stanu in organizacije pa naj se manifestira v stremljenju, da opustimo vse tisto, kar razdvaja duhove in onemogoča koncentracijo za dosego obćih ciljev. Delo v naši organizaciji naj se nadaljuje v največji aktivnosti. Zborovanja naše organizacije naj dobijo z ozirom na proglas novo obeležje: obeležje ublaževanja vseh razmer, ki bi mogle škodovati kompaktnosti in povezanosti naših vrst, tako da se ta zborovanja izpremenijo v središče največje delavnosti, razpravljanja in pripravljanja učiteljstva za dvigovanje vere in optimizma med našim ljudstvom, na čemer počivata naša svoboda in svoboda države. Zborovanja naj služijo duhu narodne solidarnosti in zavesti, da za obrambo domovine ni nobena žrtev prevelika.

Delo na teh dolžnostih nalaga učiteljstvu tudi dolžnosti napram organizaciji, kakaj edino izvršene dolžnosti napram njej osigurajo uspeh njenega dela. Vsi učitelji so dolžni postati člani učiteljske organizacije in izpolnjevati napram njej vse obveznosti, pa tudi materialne obveznosti, brez česar organizacija ne more vršiti svojih nalog niti ne more izpolnjevati svojih obvez.

Proglas nima namere postavljati učiteljskega zahteva, da mora preko načelnih razlik v gledanju in da mora osvojiti postopke, ki jih načelno smatra škodljive narodu in stanu. Nemogoče je iti preko načelnih diferenciacij na škodo načelnih pogledov. Potrebno pa je, da se ublaži oblika in da prestanejo osebne ostrine, ker to zahtevajo višji interesi. Proglas ne znači odstopa od principa svobodnega predlaganja posebnih list za delegate in od proporcionalne razdelitve mandatov. Med vprašanja, ki se rešavajo samo v rednih razmerah, ne spadajo vprašanja naših materialnih zahtev, s katerimi hočemo doseči samo zagotovitev eksistence z ozirom na današnji življenjski standard in na porast draginje. V času, ko pride domovina morda v položaj, da bo zahtevala od vsakega svojega nameščenca, da ji najidealnejše služi kot vojni starešina ali navaden vojak, ga ne sme pustiti nezadovoljnega in zaskrbljenega zaradi družine in njega samega.

Proglas izvršnega odbora je dosegel svoj namen in vsa javnost ga je lepo tolmačila in pozdravila. Dnevni in drugi listi so priobčili proglas in se ob tej priliki pohvalno izražali o učiteljstvu. Zato gremo lahko mirno in s prezirjem preko tistih poedincev iz naših vrst, ki se tudi v teh trenutkih ne morejo dvigniti nad osebnosti in skušajo celo ta proglas izrabiti za svoje koristi.

ODNOS Z MINISTRSTVOM PROSVETE

Odnosi med ministrstvom prosvete in JUU so normalni. Gospod minister prosvete sprejema predstavnike učiteljstva kolikor mu dopušča čas. Udruženje pošilja sekcijske in svoje pismene predstavitve, ki jih rešuje gospod minister prosvete, ki po možnosti uvažuje upravičene zahteve organizacije. Vsa aktualna vprašanja, ki jih je prikazal g. minister v božičnih številkah dnevnikov, se ostvarjujejo. Delo se vrši programatično v smislu utrjenih principov in načelnih pogledov, ki jih je vsa učiteljska javnost toplo pozdravila. G. načelnik oddelka za ljudske šole sprejema učiteljske predstavnike v vsakem času. Tudi on uvažuje upravičene zahteve udruženja.

S posebnim zadovoljstvom je treba ugotoviti, da je ministrstvo prosvete začelo s sistematičnim moralnim čiščenjem v učiteljskem starešinskem staležu in da se uvažujejo v tem pogledu upravičene in z dokumenti podprte pritožbe učiteljstva, ki jim je cilj zgolj to, da se koristi šoli in prosveti in da se uvede objektivni postopek napram učiteljstvu. Želja vsega učiteljstva je, da se to delo nadaljuje do konca.

Konsekventno se izvaja princip odstranjevanja upravičenega nezadovoljstva z ozirom na napredovanje in uresničujo se besede g. ministra: »Da ne sme biti zastoj v napredovanju vzrok za nezadovoljstvo v učiteljskih vrstah danes, ko morajo stati učitelji v prvih vrstah kot starešine v vojski in v obrambi domovine.« Zato je g. minister posvetil napredovanjem vso pozornost in je v času, ko vodi resor ministrstva prosvete, napredovalo preko 7000 učiteljev in učiteljic in to po odredenih principih. Lahko upamo, da bo z novimi krediti to vprašanje popolnoma likvidirano in da bomo prešli, če že ne po zakonskih predpisih, z ozirom na administrativni postopek na sistem avtomatičnega napredovanja.

Prenehalo je sistematično preganjanje učiteljstva s premetitvami. Vendar pa niso izostali posamezni primeri zunanjih vplivov na učiteljske premetitve. V tem oziru smo še daleč od našega ideala učiteljske stalnosti na službenem mestu in službenih premetitev učiteljstva na osnovi disciplinsko dokazane krivde. O reparacijah krivičnih premetitev iz prejšnjih let ne moremo govoriti. Vzrok za to leži v neizmenjanem starešinskem staležu. Nemogoče je sistematično izvajati reparacije napak in krivic iz prošlosti z aparatom, ki je pri teh krivicah sodeloval.

Poleg zunanjih laičkih vplivov je največja ovira za normaliziranje razmer v vrstah učiteljskega stanu subjektivnost nekaterih učiteljskih starešin pri reševanju posameznih primerov. So starešine, ki še vedno mislijo, da morajo nadaljevati politiko bivšega načelnika g. Maričiča napram pristašem glavne uprave in da morajo med učiteljstvom podpirati pristaše, ki jim je rušenje glavne uprave edini cilj v organizaciji.

Obsoditi je treba tiste člane udruženja, ki še vedno poizkušajo zaradi osebnega neprijateljstva razdirati delo legalnih predstavnikov udruženja na odločujočih mestih in ki na teh mestih s svojim pristranskim opisovanjem stališča in dela zmanjšujejo ugled in vpliv legalnih predstavnikov. Obžalovati in obsojati je treba tudi tiste člane udruženja, ki še vedno izrabljajo svoj položaj in svoje prijateljske zveze za preganjanje svojih tovarišev. Ta preganjanja so v opreki z vsemi načeli, ki jih mora članstvo JUU zastopati in braniti.

ODNOSI UČITELJSTVA DO BANOVINE HRVATSKE

Centralna uprava zasleduje stanovske in prosvetne dogodke v banovini Hrvatski. V stalnem kontaktu je z učiteljstvom te banovine, ki se stalno obrača do nje tako v organizacijskih, kakor v poedinih stanovskih vprašanjih.

Poleg Saveza hrvatskih učiteljskih društev obstoji v banovini Hrvatski grupacija učiteljev Srbov in Hrvatov, ki se je zbrala okoli lista »Nastavnički pokret«. Ta list izhaja v Zagrebu. Predstavniki te grupe so imeli 5. maja 1940. v Zagrebu sestanek, na katerem so sprejeli sledeči sklep: »Učitelji Srbi so pripravljeni sodelovati z brati Hrvati v SHUD na osnovi popolne enakopravnosti in vse njihovo delo se bo kretalo v stanovski organizaciji za dobrobit učiteljstva, šole in naroda s tem, da se vprašanje pravic in ostala stanovska vprašanja rešijo na sreskih skupščinah in v savezni skupščini in to v soglasnosti z brati Hrvati«.

Poleg te grupe je v banovini Hrvatski mnogo učiteljev, ki odločno žele, da ostanjejo v organizaciji vsega učiteljstva v državi. Mnogi od njih so ne glede na težke prilike vstopili v JUU, oziroma so plačali članarino, da bi ostali v skupni organizaciji vsega učiteljstva v državi.

Člani centralne uprave vzdržujejo osebne zveze tudi s poedinimi člani iz uprave SHUD. Njih stremljenje gre za tem, da se ustvari osnova za skupno organizacijo vsega učiteljstva v državi.

Razmere v državi in zunaj nje postavljajo to vprašanje trenutno v ozadje.

Tudi pri najboljši volji zavirajo reševanje tega vprašanja mnoga dejstva, preko katerih je nemogoče iti. Potrebni so gotovi predpogoji, ki jih je treba ugotoviti in izvesti, šele potem bo mogoče pravilno rešiti to vprašanje.

Sama nedovršena notranja preureditev države je predvsem največja ovira, da se to vprašanje ne more rešiti takoj. Ravno tako se pred prenosom prosvetnih poslov na ostale upravne jedinice, ki še niti niso formirane, ne more reševati in dokončno rešiti vprašanje reorganizacije naše stanovske zajednice.

Hito in lahko bi zopet ustanovili formalno zajednico s hrvatskim učiteljstvom. O obliki bi nihče ne delal vprašanja in bi se pri njej ne zadrževali. Oblika sama za sebe ne pomeni nič. Važnejši je duh in idejna osnova, globoke duhovne in moralne zveze, ki jih je treba vzpostaviti in utrditi. Forma ima čisto platonski in vpljudnostni značaj.

V našem primeru obstoja vprašanje same duhovne osnove in duhovnega zblizanja v nerazdelni zajednici, kar bi vobče nikdar ne smelo biti predmet vprašanja. In prav v tem je jedro, tako z ozirom na reševanje, kakor z ozirom na forsiranje tega vprašanja. Potrebno je, da dobimo garancije glede na duhovno in idejno osnovo naše skupne organizacije v bodočnosti. Te garancije pa more dati samo struja, ki predstavlja večino članstva in torej tudi večino v upravi bilo enega, drugega ali tretjega dela jugoslovenskega učiteljstva. Ko bi se na primer danes postavljalo vprašanje jugoslovanstva kot naše skupne državne ideje, bi se lahko zgodilo, da bi se tudi mi, ki smo ostali v stanovski zajednici, razšli in razdelili — v primeru osporavanja te idejne osnove za našo bodočo stanovsko zajednico. Naša stanovska zajednica je naš državni interes,